sem eins og eitjit hummeind þinir tjeðjet, sem sjeða hneðin verður af haka skáðugt hirir sínum dagsins; — — — —

6; Grein.

Spurningin, um með þerðina á sjeðafræðinni, er spurningin um það, hvernig eigi að útskýra á hvi tannar á mízindalegann hátt. First hjemur til skaðsmar (hvíns hinna) Spinozas með hvat; hann hefur hirst ímyndeitt hina ótvyrandi skaðsemi á Þráðeskunda-kjinkjinni (sú skaðan sem manzakar e þurfi, eptir zeinnum eigin dáðum, á zeinn eigin hjáti). Spezzi mikið Spinozu sjeinnur áþrná þvi sjánarmiði, af tvi ay sjet þenki sje eitt; það sem hann leggur til grundvallar er Guð, (Wok ide Deo). Guð er hjá Spinoza það eina verulega, sem ekki skilst af neina öðru um sjálfmum sjer, hann er sú eðska skjinzemi. Hann kallar þvi Guð „Deb-ðeðia", sem er manna „Sannnam hanum"; Guð er þezzvegna hjet eðska milli þinir hnetzjit, ay maðurinn er hirst hjáls í samræmi-zemi við Guð, þetta samhjelay þezt með hinni hreina hugsun. Elzkan er „ómar intellectuales", s: hann er laus við allar tilþrán-ingar ay sjeðrænkir hneigingar. — Spezzi elzka er þaðhur af Guðs eigin elzku. Samkvemt þezzu hyður Spinoza hneigar sjet-þendisleyar hugmindir. Dindin ay sellan er eptir hannmin eitt ay hjet sama. Spinoza leggur til grundvallar hugmindina um Guð, ay leðir alla sína lendðómsbeiggingu af þvi. Ekki hann skreður ekki á Kristilegumm grundvelli, hann vankar hugmind-ina um aþinbemanina (= um Krists aþinbemu), ay sjeðafræði hans, hefur ekki sjet þendisleyann lítt, í Kristilegumm skjinkjinni. Af þvi þezzi Spinoza er Skyjðisðrúnari, þá er Guð ekki lifandi Guð, heldur óstöðvandi afl; hann sama sjetþendisleya ólíc ay-mðar; það er ekki gjendur mannar á hvað hunna lágmálsins, ay því sem er á manna ay sema, því alt gjeingur eptir eitjitni nauðsjin, því þezzi Spinoza þekkir einúngis hina heimspekilegu nauðsjin, en ekki hina sjet þendisleya. Hann gjeinnur útþná „good ðe kis hic est". Megin þess af Spinoza hefur ekki hugmindina um Guðleya aþindemm, þá líðkur af vanda hugmindar um Kristna kjinkja. Það hjet hefur góða en ekki af hinna í Krists þjelagji, heldur er hjá einstaka einmigsemm mannmm, sem í hugsun-inni gjeta hafið sig til Guðs, en allur þannig manna er þinir akar þennann þjelagsskap. Hann hefur því ekki hugmind-ina um Kristilega trú, sem sameinar eina hvern, hvaðsta — af hann er dýðsemm ay Guðsþiðskjinnunnar hlýðandi ay elskandi — sem hinn eitna ay lanta af Guð, hann (Spinoza eðna) hjemur því einúngis heimspekilega trú ay þvi sjeðafræðinna.

Gagnstætt af þent þezza Spinoza, er þeinna manna, sem leggja til grundvallar manntegt eðli („ensperinisk Mekkode", af því því gánga útþná einhverju afþreikanlegu, eptir sjánarmiði). Þezzir sjeðafræðingar hafa aptur tay á til grundvallar manntegt eðli þeir tala þau mun hvatir og tilhúnningar, og leiða sjeðafræðina af þezzumm vöðum, t.d. hina sjet þendisleya tilþinning, og lei-ðt þaðan sjeðafræðina. Af þezzu sjánarmiði vann Enskir og Franskir útta og 18. öld. Á sjet mengjaland inðleiðsli heimsþræðinnunnar Walves þezza af þent. Hann kafði þá grundvallarreglu „per fide te ipsum". Af þezzu var sjeðafræðin ríkjisþuð skuðlunum sem hneigindaþræðir ay hanzaðlar þræðir („Evdaimonisticus"), ay hjá var jafnvel á eðgin sjónni manneins. Áherslunnin á þezzari af þent er sá, af hjer er einúngis einkjit af manntegni náttúna tágt til grundvallar, t.d. hvatinnar, sína ekki hjet sama eðli mann-eins, það er sleinnt saman manneins skaðlegu náttúru og andlegu náttúru; sumt er þetta í hverju tagi, ay sumt hjet á grundvaðli

Nett Zúnabjel þinir sjeðafræðina byjaði með (hinnann hinna) Kant, hann er mjög hvegur andinn hinir þat, af hann hinn-vaði sjeðafræðina. Heimspeki hans átti mjökum þátt á þvi af hvein sjeðafræðin hinir Evdaim. Hann hjegjar á þvi, af þróa skráðlega allar grundvallarreglur, sem settar vann upp á undan hannmm („principia moralia"). Heimspeki þezza Kants, er vakkunskaðar þráðs heimspeki („Criticismus"); megin þess af Kant leggur af þundir dómm skjinsem-inar, ay játar ekkjint vera þat sem skeðum eptir hennar lágumm. Þetta skapaði á grund fræðimi skjinzemi; hún = „Rationalismus". Hann aðgreinir tvennskaðar grundvallarreglur í sjeðafræðinni, nefnilega: „fervint. materiale" ay „formale". „materiale" er þat, sem tilleikur eptir áhjif af hinir ytjðstumm manna; „forma", sem sesjjo hugmind, ay ekki hvat. t.a.m. skynda eptir fullkomleyleika, þat er „materiale". Þezzumm grundvallarreglumm neitaði þezzi Kant, því af skjinsem-in á af láta af eðgin hjá sjálfri sjer, hún á ekki af láta sjer skjána af vakkum áðra áhi hjá, hún á af vera sinn eðgin lágjafi; Þat er svo: þú átt ekki af láta hvatir til þinnings ay vana á hvanda þig; hennar hafnum átta einúngis af vera hátturinn, því þau hafa almennt ýjðeli. Þezzvegna neitaði Kant „fervint. mater.", en hafði „fervint. forma." Hvert eptir algjildumm reglumm, þá first er skjinzemin sjálfþat, annars er hún andleya skynkjind, fjátrud, á þujáls, í skaðsamlan-